

Naturtypelokaliteter Gol

Tom H. Hofton (BioFokus), notat med bilder, november 2013.
Ortofotokart utarbeidet av Anders Breili, Asplan Viak.

1.1 Eikleslii

Referansedata

Fylke:	Buskerud	Verdi:	A
Kommune:	Gol	Naturtype:	Gml barskog, Rik lavlandsblandskog
Lokal-ID:	130	Utforming:	Gml granskog 95, Gml furuskog 5, SB blandskog 5
Gnr./bnr.:	8/1, 8/3, 8/5, 8/6, 8/23, 8/32	Høydelag:	340-700 moh.
UTM (sentral):	32V xxxxx xxxxxx	Bioklima-region:	SB/MB-OC
Areal:	1193 daa.	Naturbase BN:	-
Dato feltreg.:	11.9.2013	Prosjekt:	Elfenbenslav 2013 (Hallingdal naturtyper)
Registrant:	Tom H. Hofton	Levert DN/FM:	Nei

Områdebeskrivelse

Innledning: Undersøkt av Tom H. Hofton (BioFokus) 11.9.2013 ifbm. kartlegging av elfenbenslav (oppfølging av forslag til handlingsplan), på oppdrag for Fylkesmannen i Oppland. Søndre-midtre del av lia ble feltundersøkt (fra Nes grense til vest for Engjan), mens nordlige del av lia er inkludert i lokaliteten på bakgrunn av avstandsvurderinger (lett synlig). Stort areal og mye bratt, kronglete terreng gjør at området ikke er godt undersøkt (både mht. artsmangfold og avgrensning), og ved grundigere undersøkelser kunne lia med fordel blitt splittet opp i flere del-lokaliteter. Søndre del er tidligere besøkt av Sten Svantesson 17.6.2009 (Artskart 2013, pers.medd.). En liten del av området er avgrenset som 4 mindre MiS-figurer.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i den lange, høye og bratte østvendte lisida som reiser seg 500-700 høydemeter opp på vestsiden av Hallingdalselva sør i Gol, og består av et 3,3 km langt liavsnitt i midtre-øvre høydenivå av lia. Lokaliteten er for det meste jevnt bratt, men en god del småtopografi skaper variasjon, i form av meget bratte partier med bergvegger, skrenter og rasmark, små grunne bekkesøkk, etc. Mye areal på jevnt hellende terreng dekkes av til dels finkornete løsmasser (tjukkere på slakere mark nederst i lia), mens brattere terreng er mer heterogen og opprevet med mye små bergvegger, skrenter, blokkmarksskog og enkelte mindre åpne urer. Avgrensningen er en del steder diffus og vanskelig å trekke nøyaktig. Grensa er nå forsøkt trukket mot mer triviell eldre kulturskog i nedkant (ofte diffus overgang mot oppkvistet optimalfaseskog med stedvis mye nydannet tynningslæger), i overkant mot mer homogen granskog og dels nyere hogstpåvirkning ned fra skogsbilvei, i nordøst mot hogstflater og ungsog. I nordvest ligger området nær Norheimsbekken-området, som har meget verdifull bekkekløft og gammelskog (Hofton 2009). Mot sør (Nes-siden) er det trolig liknende skog og naturverdier som innenfor avgrenset lokalitet, og relativt kort avstand til det meget verdifulle området Grånatten-Gardnosberget. Berggrunn: ifølge NGU (2013) i hovedsak kvartsitt med lokale soner av amfibolitt, samt ei smal stripe med gabbro og diabas i sør. Bioklima-region: sørboreal og mellomboreal – overgangsseksjon (SB/MB-OC).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lia dekkes i hovedsak av granskog og grandominert blandingsskog i grunne søkk og jevne hellinger, vekslende med mindre arealer furudominert skog på tørrere lave rygger. Øverst i lia er det fattig gran-furu barblandskog. Lauvtrær inngår spredt til stedvis vanlig i granskogen (i første rekke bjørk, lokalt og holtvis osp, spredt og stedvis ganske mye selje, sparsomt rogn). Mindre partier i rasutsatt ustabil terreng har velutviklet sørboreal rik blandingsskog med stor treslagsblanding og mye bjørk og osp. Mye av lia (unntatt de bratteste samt øverste delene) har et dekke av relativt finkornete løsmasser (sandig jordsmonn), og stedvis er det svakt bølgerelieff med grunne ravedaler. Styrt av lokale fuktighetsforhold og sivevannseffekter er vekslende småbregne- og lågurtskog vanlig, med smale storbregne- og høgstaudefelt på de våteste stedene (bunnen av små søkk, bergrøtter, etc.), og med blåbærskog og bærlyngskog på tørrere og mer grunnlendte steder. Lågurt- og høgstaude-skogen er mange steder temmelig rik, enkelte steder forekommer også tydelig baserike våte sig. På slakere mark nederst i lia (mest i "gammel kulturskog" nedenfor avgrenset lokalitet) er det små kildeskogsfelt med mye skogsnelle. På tørt, sandig jordsmonn finnes lokalt høyproduktiv sand-barblandingsskog av lågurt- og bærlyngtype (best utviklet på løsmasser nedenfor berget midt i lia ned for Venlinuten). Flere steder i de bratteste partiene er det små åpne steinurer, og godt utviklet blokkmarksgranskog (sluttet skog stående på dels mosedekt grov blokkmark) er ikke uvanlig.

Gamle dagers gjennomhogstpåvirkning har vært ganske intensiv i mesteparten av lia (bl.a. også indikert av flere gamle hesteveier), men det meste av skogen har stått urørt lenge og har idag godt utviklet naturskogs-karakter med store mengder og god variasjon av viktige naturskogs-strukturer, men med jevnt over lav kontinuitet i død ved ("semi-naturskog"). Skogstrukturen er heterogen og skiftende. Barblandingsskogen på toppen er halvgammel skog med spredt dødved av gran i tidlige nedbrytningsstadier og sparsomme mengder sterkt nedbrutt dødved av furu (rest-elementer med gamle brannspor). Litt nedi lia overtar sjiktet aldersfaseskog som vanligste tilstand, dels kompakt og godt sluttet, men mange steder opprevet med større felt av store mengder granlæger i tidlige og

midlere nedbrytningsstadier og noe gadd og høgstubber. En del steder er det så mye læger i bratt terreng at det er tungt å ta seg fram (sammenbruddsfase). Andre partier har mer homogen aldersfase til sein optimalfase med middelaldrende til eldre trær og bare spredt dødved av gran og bjørk. Det er stedvis mye gamle løvtrær (både bjørk, ospeholt og ansamlinger av selje), en del dødved av bjørk og osp (også grove), grov og høyreist furu, og innslag av spesielle nøkkelelementer som grovbarket, seinvokst, lutende selje og osp, stående dødved av slike trær, lutende gran med hulrom innunder rota, etc. På rik, noe rasutsatt/ustabil mark står sterkt heterogen sørboreal blandingsskog (gran, bjørk, osp, furu), stedvis med grove trær og svært mye dødved av alle treslag. Kontinuiteten i død ved virker gjennomgående svak, med klar overvekt av tidlige og midlere nedbrytningsstadier, men noen få spredte sterkt nedbrutte læger finnes også. Mye bratt og ustabil terreng har nok likevel medført at en del trær kontinuerlig har gått overende også i tidligere perioder med hardere hogstpåvirkning, og opprettholdt en viss kontinuitet. Et mindre parti på en tørr løsmasserygg innunder berget i midtre del av lia skiller seg ut ved å ha tydelig gammel naturskog med blanding av grov furu og osp, samt gran, selje og bjørk, og med rikelig dødved inkl. godt nedbrutt. For øvrig ses gamle læger-rester av furu spredt i lia. Den eldste skogen i lia synes å stå i tilknytning til blokkmark og ur, her inngår en del seinvokst (men ikke grov) biologisk gammel gran og furu. Påvirkningsgraden er størst i nedre del av lia, og her er det partivis tett og oppkvistet optimalfaseskog, delvis dødvedfattig, delvis med begynnende selvtynning. Slik skog dominerer lavere deler av lia nedenfor avgrenset lokalitet.

Artsmangfold: Variert og rik skog med stor treslagsblanding, svært mye dødved og gunstig lokalklima gir i utgangspunktet grunnlag for et rikt og variert arts mangfold innen flere artsgrupper. Det er da også påvist et middels utvalg interessante og rødlistede arter, men innslaget av sjeldne og kravfulle arter virker noe begrenset. Artsundersøkelsene har hittil vært av stikkprøvemessig karakter, og nøyere undersøkelser ville utvilsomt avdekket betydelig flere interessante arter. Karplantefloraen virker middels artsrik, med et ganske høyt antall typiske arter for vegetasjonstypene. Den rikeste floraen finnes i høgstaudeåder, bergrøtter og baserike sig og bergskrenter, med både næringskrevende høgstaudearter, et mindre innslag av sørlige/varmekjære arter, og enkelte regionalt sjeldne arter (som fjellstarr, dvergsnelle). Knerot er påfallende vanlig i deler av lia. Av dødvedarter er typiske naturskogs-vedsopp på gran som rosenkjuke (*Fomitopsis rosea*) (NT), granrustkjuke (*Phellinus ferrugineofuscus*), rynkeskinn (*Phlebia centrifuga*) (NT) og praktbarksopp (*Veluticeps abietina*) stedvis ganske vanlige, spredt til sjelden finnes tømmernettssopp (*Serpula himantoides*) og den mer kravfulle klengkjuke (*Skeletocutis brevispora*) (VU), og sjokoladekjuke (*Junghuhnia collabens*) (EN) ble sett ett sted i den mest dødvedrike blandingsskogen midt i lia. Gammelgranskål (*Pseudographis pinicola*) (NT) er sett på gammel stående gran. På osp finnes ospehvitkjuke (*Antrodia pulvinascens*) (NT). Av dødvedmoser kan nevnes pusledraugmose (*Anastrophyllum hellerianum*) og grønnsko (*Buxbaumia viridis*) (ny innergrense i regionen for denne sørlige lavlandsarten). Lavfloraen er middels (habitatmessig mye skog med stort potensial for lav, men gjennomgående noe tørt lokalklima slik at potensialet for kravfulle og sjeldne arter virker noe begrenset). Det er stedvis mye skjegglav, hovedsakelig vanlige arter, sparsomt bl.a. gubbeskjegg (*Alectoria sarmentosa*) (NT) og spikeskjegg (*Bryoria nadvornikiana*) (NT). På rikbarkslauvtrær finnes spredt lungeneversamfunnet med typiske, nokså vanlige arter som fløyelsglye (*Collema furfuraceum*), filthinne-lav (*Leptogium saturninum*), lungenever (*Lobaria pulmonaria*), skrubbenever (*L. scrobiculata*), stiftfjelllav (*Parmeliella triptophylla*), kystårenever (*Peltigera collina*). Flatragg (*Ramalina sinensis*) (NT) finnes på osp og selje. Bergvegg-lavfloraen er ganske fattig, med sparsomme lungeneversamfunn, inkl. bl.a. grynfil-lav (*Pannaria conoplea*) og olivenfil-lav (*Fuscopannaria mediterranea*) (NT). Også av knappenåls-lav finnes et mindre antall interessante arter, i første rekke på vedbiter innunder store steinblokker i blokkmarksskog og ved basis av grovbarket selje, osp og gran, men mer kravfulle og sjeldne arter ble ikke påvist. Påvist er bl.a. dverg-gullnål (*Chaenotheca brachypoda*), vortenål (*C. chlorella*), hvithodenål (*C. gracilentia*) (NT), skyggenål (*C. stemonea*), rotnål (*Microcalicium ahlneri*) (NT) og steinnål (*M. arenarium*). Området har trolig stor verdi for fugl, ikke minst hakkespetter og andre hullrugere.

Bruk, tilstand og påvirkning: Storparten av lia har eldre til gammel skog som ikke er påvirket i nyere tid, men til dels sterkt påvirket av gamle dagers gjennomhogster.

Fremmede arter: Ingen påvist.

Del av helhetlig landskap: Eikleslii er ei stor, ca 7 km lang lise med gammelskog, der særlig søndre del (Gardnosberget-Grånatten i Nes) har store naturverdier. Lia henger direkte sammen med Norheimsbekken i nordvest (bekkekløft med store naturverdier) og Fladalsåsen-Mjellhovd på høydedraget vestover (relativt stort område gammel høyereliggende naturskog, delvis vernet som naturreservat). Norheimsbekken-Eikleslii-Gardnosberget-Fladalsåsen/Mjellhovd utgjør et stort (ca 20 km²) sammenhengende og variert skogområde med meget store naturverdier.

Verdivurdering: Eikleslii er ei stor gammelskogsli med betydelige naturverdier knyttet til flere ulike skogtyper; gammel granskog med store mengder død ved, gammel sørboreal blandingsskog med mye gamle lauvtrær, moderat utviklet blokkmarksskog, og en del areal rike skogtyper inkl. bl.a. furu- og barblandskog på sandig jordsmonn. En viktig og sjelden kvalitet er at så store sammenhengende gammelskogsarealer (særlig på god bonitet) i lange og høye lisider og med store deler av høydespennet ubrutt av nyere inngrep er sjeldne, og Eikleslii er det klart største av slik skog i hele Hallingdal. I negativ retning trekker at skogen er betydelig påvirket av gamle dagers gjennomhogster, noe som sammen med et noe tørt lokalklima, gjør at innholdet av kravfulle og sjeldne arter virker noe begrenset. Artsmangfoldet er interessant, men ikke like rikt på sjeldne og kravfulle arter som bl.a. Gardnosberget-Grånatten litt lenger sør. Storparten av arealet har klare og viktige naturverdier, men kvalitetene varierer. Mye av arealet har isolert sett B-verdi, men flere delområder har A-verdi (og burde vært skilt ut som egne lokaliteter), mindre felt med isolert sett C-verdi inngår også. Oppsplitting av området i flere lokaliteter krever imidlertid betydelig feltinnsats, og inntil det er gjort vurderes det som mest fornuftig å holde lokaliteten som én stor sammenhengende lokalitet, som gis samlet verdi A (svært viktig).

Forvaltning: Fri utvikling (ingen inngrep) vil være optimalt for å bevare naturverdiene. Det er ikke behov for skjøtsel.

Kilder

Artskart 2013. Artsdatabanken & GBIF Norge, internett.
<http://artskart.artsdatabanken.no/default.aspx>

NGU 2013. Berggrunnskart på nett, Norges Geologiske Undersøkelse.
<http://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>

Bilder fra Eikleslii (foto Tom H. Hofton)

1.2 Liaåni

Referansedata

Fylke:	Buskerud	Verdi:	A
Kommune:	Gol	Naturtype:	Bekkekløft
Lokal-ID:	120	Utforming:	Bekkekløft
Gnr./bnr.:	3/1, 3/4, 5/3, 5/4, 5/6	Høydelag:	250-490 moh.
UTM (sentral):	32V xxxxx xxxxxx	Bioklima-region:	SB/MB-OC
Areal:	109 daa.	Naturbase BN:	-
Dato feltreg.:	17.9.2012	Prosjekt:	Hallingdal naturtyper
Registrant:	Tom H. Hofton	Levert DN/FM:	Nei

Områdebeskrivelse

Innledning: Undersøkt av Tom H. Hofton (BioFokus) 17.9.2012 ifbm. naturtypekartlegging på oppdrag for Gol kommune og Fylkesmannen, via Asplan Viak. Mesteparten av kløfta er avgrenset som MiS-figur og/eller MiS-forvaltningsområde (bortsett fra mye av det biomangfoldmessig mest interessante partiet ned for Gladhus). Mye av kløfta er svært vanskelig tilgjengelig og tidkrevende å undersøke, dekningsgraden er derfor begrenset til et par korte stikk ned mot elva på sørsida på tilgjengelige punkter, samt et litt lengre strekk nedenfor samløpet med Sandbekken.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i den bratte sørvestvendte lia litt øst for Gol sentrum, og består av hele den markerte sørvestvendte bekkekløfta til Liaåni mellom brua nederst og kulturlandskapet ved Turkupp øverst. Kløfta er relativt lita, men markert og dypt nedskåret, med velutviklet kløftetopografi. Nesten rett form begrenser imidlertid økologisk variasjonsbredde endel. På nordsiden er det stupbratte bergskreanter og fjellvegger nesten rett opp fra elva, mens det på sørsiden er jevnt bratte til meget bratte skogskråninger. Kløftebunnen er bratt, og elva har mye småfusser og bratte stryk. Øverst faller Sandbekken bratt ned fra nordøst, mens Liaåni faller ned over en kant

(muligens bergartsskille) fra øst. Lokaliteten er topografisk naturlig avgrenset på det meget skarpe brekket oppe på begge sider, på sørsiden her er det dels yngre skog, dels kulturlandskap, oppe i øst-nordøst er det også grense mot kulturlandskap og vei, mot nordøst yngre skog litt oppe i Sandbekken, på nordsiden mot tørr furu- og barblandingsskog oppe på ryggen. Berggrunn: ifølge NGU (2013) kvartsitt, med noe gabbro helt nederst. Bioklima-region: sørboreal/mellomboreal – overgangsseksjon (SB/MB-OC).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Som vanlig i velutviklete bekkekløfter er spennvidden i lokalklima og skogsamfunn stor på korte avstander, men som følge av rettlinjert form og fattig berggrunn er variasjonen i skogsamfunn mindre enn vanlig for kløfter av denne typen. På nordsiden (solsida) er det solvarmt, svært tørt og skrint langt ned mot kløftebunnen, med nakne bergvegger og bergskrenter med glissen tresetting av hovedsakelig furu (dels gammel). Nederst i skrenten er det derimot bratt blandingsskog (dels rasmarksskog) med gran og mye lauvtrær (antakelig "halvrik" lågurtskog delvis). Langs elva og i skyggesida står grandominert skog, iblandet en god del bjørk, noe rogn og selje, sparsomt osp. Det meste er fattig til intermediaær blåbær- og småbregneskog, sparsomt storbregne- og lågurtskog. Skogen på jevnt terreng i nedre-midtre deler av kløfta er ikke spesielt gammel; mest middelaldrende granskog med mye iblandet bjørk oppi lisida, med trær av moderat alder og dimensjoner, og med sparsomme mengder dødved. På mer utilgjengelig terreng er skogen eldre. Skogen nederst i brattskrentene på solsida ser fra avstand temmelig gammel ut (heterogen blandingsskog). Her er det mye dødved, hvorfra også en god del stokker har falt ned i elva. Partiet på skyggesida nedenfor samløp Sandbekken har brattlendt terreng med granskog på mosedekt blokkmark. Dette er relativt gammel, sjukta granskog med innslag av gamle og halvgrove trær, og med en del gammel, småvokst rogn og sparsomt selje, og en god del dødved. Terrenget er en del steder ustabilt og til dels rasutsatt. Beskyttet topografi og bratt fall i elva (småfusser og stryk) gjør at en del av skogen langs kløftebunnen har stabilt ekstremfuktig lokalklima. Det ble imidlertid ikke sett annet enn helt svake tendenser til fosserøymiljø.

Artsmangfold: Den ekstremfuktige skogen i kløftebunnen har meget gode forhold for fuktighetskrevende kryptogamer (kombinasjon stabilt høy luftfuktighet, gode lysforhold, og stabil sluttet skog). Epifytt-lavfloraen i deler av kløfta (påvist på skyggesida/kløftebunn nedenfor samløp Sandbekken) er rik og spesiell, særlig på gammel (ofte småvokst) rogn, men også på gran. På trærne henger mye strylav (*Usnea* spp.), og ragglavsamfunnet finnes spredt på grankvister (indikerer svært gode fuktighetsforhold) (men bare vanlige arter som bleiktjafs (*Evernia prunastri*), barkragg (*Ramalina farinacea*), pulverragg (*R. pollinaria*)). Mest interessante påviste arter er fossefiltlav (*Fuscopannaria confusa*) (EN) (ganske god forekomst; 4-5 rogn og 3-4 gran), elfenbenslav (*Heterodermia speciosa*) (EN) (4-5 rogn, sparsomt på grankvister) og *Rinodina sheardii* (VU). I tillegg spikeskjegg (*Bryoria nadvornikiana*) (NT), praktlav (*Cetrelia olivetorum*) (VU) (rogn, 2-3 gran, 1 berg), grynfiltlav (*Pannaria conoplea*) (rogn, gran), filthinnelav (*Leptogium saturninum*) (rogn, gran), stiftfiltlav (*Parmeliella triptophylla*), randkvistlav (*Hypogymnia vittata*), trådragg (*Ramalina thrausta*) (VU) (gran, sparsomt). Et særegent trekk er at flere sjeldne arter som i Norge hovedsakelig vokser på berg og/eller lauvtrær her finnes på grankvister (indikerer meget spesielt lokalklima). Området har også interessant knappenålslavflora særlig innunder basis av trær, men spesielt sjeldne arter er hittil ikke påvist: dverggullnål (*Chaenotheca brachypoda*), hvithodenål (*C. gracilenta*) (NT), skyggenål (*C. stemonea*), rimnål (*Chaenothecopsis viridialba*) (NT), rustdoggnål (*Sclerophora coniophaea*) (NT). Berggrunnen er temmelig fattig og hard, og arts mangfoldet på berg virker fattig (men potensial for fuktighetskrevende moser). Den suboseaniske småstylte (*Bazzania tricrenata*) finnes spredt. Arts mangfoldet knyttet til biologisk gamle trær og død ved virker fattig (granrustkjuke *Phellinus ferrugineofuscus* eneste påviste signalart), men det kan godt være at dødved-arts mangfoldet er rikere i de vanskelig tilgjengelige partiene hvor det på avstand ble sett betydelige ansamlinger av læger (inkludert arter knyttet til konstant våt og vasstrukken ved). Karplantefloraen virker ordinær og ganske fattig, med bare noen små flekker innslag av rikere vegetasjon (bl.a. trollbær, trollurt, krattmjølke).

Bruk, tilstand og påvirkning: Storparten av kløfta har eldre skog som ikke er påvirket i nyere tid. Liaåni ble vernet i 1973 (verneplan for vassdrag I), men det er muligens noe vannuttak fra elva likevel (vannslange/rør ble sett langs elva et stykke oppover langs elva ovenfor fossen nederst).

Fremmede arter: Ingen påvist.

Del av helhetlig landskap: Hele Liaånis bekkekløft har store naturverdier, med tre naturtypelokaliteter. Også på Turkuppnatten og på ryggen utover på nordsiden av Liaåni er det eldre skog (mest tørr, furudominert bærlyng-barblandingsskog, skrinne lav- og knausfuruskog på rabben, men også noe blåbærgranskog, godt sjiktet, men uten biologisk gamle trær og med lite dødved). Dette kvalifiserer ikke som naturtypelokalitet (men deler av furuskogen er satt av som MiS-figur), men bør likevel inngå i et større forvaltningsområde tilknyttet bekkekløfta.

Verdivurdering: Liaåni danner ei ganske lita, men velutviklet bekkekløft, med store og også sjeldne naturverdier. De største kvalitetene er knyttet til ekstremfuktig bekkekløftskog med rik og særpreget epifytt-lavflora på rogn og gran (inkludert sjeldne og spesialiserte arter). Kvalitetene er imidlertid ujevnt fordelt i området, og en god del av skogen har isolert sett begrensede naturverdier, men hele området utgjør en funksjonell og velavgrenset bekkekløft-enhet, med hele kløfteformasjonen inkludert helt opp til brekket på begge sider. Naturskogskvalitetene (gamle trær, død ved, kontinuitet i slike elementer) er svakere utviklet. Helt nederst er det velutviklet fosserøykskog (avgrenset som egen lokalitet). Slik skog er bare marginalt til stede ellers i kløfta, men elva bidrar i betydelig grad til det stabilt svært fuktige lokalklimaet. Samlet sett vurderes området som svært viktig (verdi A).

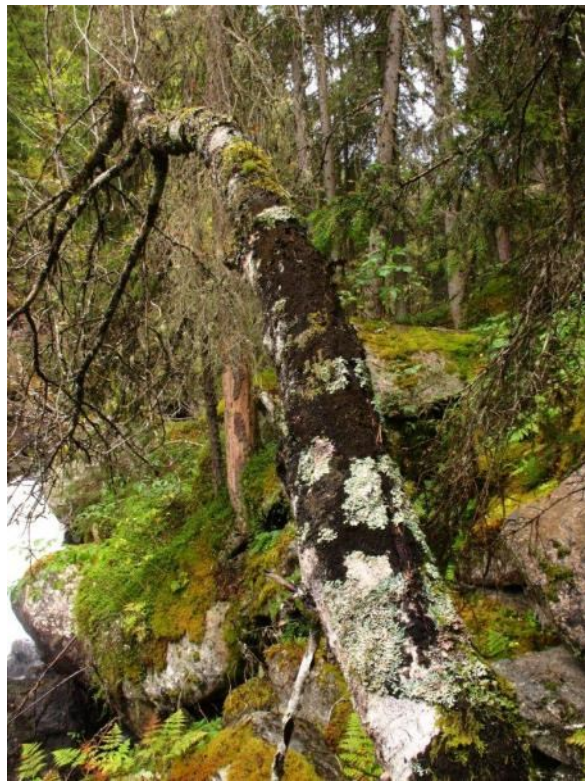
Forvaltning: Fri utvikling (ingen inngrep) vil være optimalt for å bevare naturverdiene. Det er ikke behov for skjøtsel. Det er viktig at naturlig vannføringsregime opprettholdes i størst mulig grad.

Kilder

NGU 2013. Berggrunnskart på nett, Norges Geologiske Undersøkelse.
<http://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>

Bilder fra Liaåni (foto Tom H. Hofton)

Venstre: Elfenbenslav (nederst) og praktlav (øverst) på rogn.
Høyre: Praktlav på tynne grankvister.

1.3 Liaåni-foss

Referansedata

Fylke:	Buskerud	Verdi:	A
Kommune:	Gol	Naturtype:	Boreal regnskog
Lokal-ID:	121	Utforming:	Fosserøykskog (ny)
Gnr./bnr.:	3/1, 5/3	Høydelag:	260-280 moh.
UTM (sentral):	32V xxxxx xxxxxx	Bioklima-region:	MB-OC
Areal:	1,6 daa.	Naturbase BN:	-
Dato feltreg.:	21.3.2012, 17.9.2012	Prosjekt:	Hallingdal naturtyper
Registrant:	Tom H. Hofton	Levert DN/FM:	Nei

Områdebeskrivelse

Innledning: Undersøkt av Tom H. Hofton (BioFokus) 21.3.2012 og 17.9.2012 ifbm. naturtypekartlegging på oppdrag for Gol kommune og Fylkesmannen, via Asplan Viak. Hele lokaliteten inngår i MiS-figur/MiS-forvaltningsområde.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger nederst i den Liaånis trange sørvestvendte bekkekløft, rett ovenfor brua der bygdeveien krysser elva, og består av det trangeste kløftepartiet omkring og nedenfor en foss i elva, avgrenset mot tørrere skog på ryggene i nord og sør, og bekkekløftmiljø uten fosserøypåvirkning oppover og nedover. Berggrunn: ifølge NGU (2013) gabbro og kvartsitt. Bioklima-region: mellomboreal – overgangsseksjon (MB-OC).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Kløfta er trang, med bratte skrenter på sidene, på nordsiden tilnærmet stupbratte og bare glissent skogdekte bergskrenter, på sørsiden noe slakere og med granskog iblandet litt furu og sparsomt lauvtrær. Skogen er mest relativt fattig (blåbær-småbregnetype), nokså gammel, med innslag av gamle, seinvokste trær. Fossen gir opphav til en stabil og velutviklet fosserøykskog på sørsiden, og fosseberg på nordsiden og nede langs elva, med fosserøypåvirkning et godt stykke nedover i kløfta.

Bruk, tilstand og påvirkning: Gammelskog som ikke er påvirket i nyere tid, og heller ikke er påvirket av kanteffekter. Liaåni ble vernet i 1973 (verneplan for vassdrag I), men det er muligens noe vannuttak fra elva likevel (vannslange/rør ble sett langs elva et stykke oppover langs elva ovenfor fossen).

Del av helhetlig landskap: Hele Liaånis bekkekløft har store naturverdier, med tre naturtypelokaliteter. Også på Turkuppnatten og på ryggen utover på nordsiden av Liaåni er det eldre skog (mest tørr, furudominert bærlyng-barblandingsskog, skrinn lav- og knausfuruskog på rabben, men også noe blåbærgranskog, godt sjiktet, men uten biologisk gamle trær og med lite dødved). Dette kvalifiserer ikke som naturtypelokalitet (men deler av furuskogen er satt av som MiS-figur), men bør likevel inngå i et større forvaltningsområde tilknyttet bekkekløfta.

Forvaltning: Fri utvikling (ingen inngrep) vil være optimalt for å bevare naturverdiene. Det er ikke behov for skjøtsel. Det er viktig at inngrep unngås i en bred sone på begge sider av kløfta (for å unngå kanteffekter). Det er viktig at naturlig vannføringsregime opprettholdes i størst mulig grad.

NGU 2013. Berggrunnskart på nett, Norges Geologiske Undersøkelse.
<http://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>

1.4 Sandbekken N for Liaåni

Referansedata

Fylke:	Buskerud	Verdi:	B
Kommune:	Gol	Naturtype:	Gammel barskog
Lokal-ID:	122	Utforming:	Gammel granskog 90, Gammel furuskog 20
Gnr./bnr.:	5/6	Høydelag:	490-530 moh.
UTM (sentral):	32V xxxxx xxxxxx	Bioklima-region:	MB-OC
Areal:	1,6 daa.	Naturbase BN:	-
Dato feltreg.:	17.9.2012	Prosjekt:	Hallingdal naturtyper
Registrant:	Tom H. Hofton	Levert DN/FM:	Nei

Områdebeskrivelse

Innledning: Undersøkt av Tom H. Hofton (BioFokus) 17.9.2012 ifbm. naturtypekartlegging på oppdrag for Gol kommune og Fylkesmannen, via Asplan Viak. Praktisk talt hele lokaliteten inngår i MiS-figur/MiS-forvaltningsområde.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger langs nedre del av Sandbekken, like før bekken faller bratt mot sør ned i Liaånis bekkekløft, og består av et mindre parti langs den ganske slake bekkedalen med slake hellinger på østsiden og brattere terreng på vestsiden. Den er avgrenset mot ny hogstflate i øst, eldre hogstflate i nord, skrinne eldre furu-barblandingsskog på ryggen i vest, og yngre-middelaldrende rik blandingsskog (gråor, gran, selje etc.) langs bekken sørover. Berggrunn: ifølge NGU (2013) kvartsitt. Bioklima-region: mellomboreal – overgangsseksjon (MB-OC).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Området har gran- og barblandingsskog, med sparsom innblanding av lauvtrær. Mesteparten er tilnærmet ren granskog, mest en litt fuktig, moserik og litt rikere variant av blåbærskog, med rikere sig i grunne forsenkninger. På vestsiden kommer det litt oppover i hellingen etter hvert inn en god del furu (bærl yng- og tørr blåbær-barblandingsskog). Skogen er relativt gammel; flersjiktet naturskog, mest halvgamle trær av midlere dimensjoner (men også enkelte

nokså grove), og med temmelig mye læger (men hovedsakelig i tidlige og midlere nedbrytningsstadier). Sparsomt finnes også læger av furu.

Artsmangfold: Begrenset undersøkt. På lægrene er påvist flere signal- og rødlistearter av naturskogs-vedsopp, som rosenkjuke (*Fomitopsis rosea*) (NT), granrustkjuke (*Phellinus ferrugineofuscus*), rynkeskinn (*Phlebia centrifuga*) (NT), og den sjeldne sjokoladekjuke (*Junghuhnia collabens*) (EN) (som i Hallingdal ikke er påvist nord for Bromma tidligere). Det er en del skjeggslav i trærne, bl.a. sprikeskjegg (*Bryoria nadvornikiana*) (NT). Bergveggene er i hovedsak fattige, men på et lite svakt rikere parti i sørvest vokser grynfiltslav (*Pannaria conoplea*) på berg. Knerot står spredt i mosemattene. Små barmattefelt under trærne har et visst potensial for interessante jordboende sopp (soppsesongen 2012 var svært dårlig, derfor ikke dokumentert).

Bruk, tilstand og påvirkning: Gammelskog som ikke er påvirket i nyere tid, men utsatt for kanteffekter fra de åpne hogstflatene i øst og nord.

Fremmede arter: Ingen påvist.

Del av helhetlig landskap: Hele Liaånis bekkeløft har store naturverdier, med tre naturtypelokaliteter. Også på Turkuppnatten og på ryggen utover på nordsiden av Liaåni er det eldre skog (mest tørr, furudominert bærlyng-barblandingsskog, skrinns lav- og knausfuruskog på rabben, men også noe blåbærgranskog, godt sjiktet, men uten biologisk gamle trær og med lite dødved). Dette kvalifiserer ikke som naturtypelokalitet (men deler av furuskogen er satt av som MiS-figur), men bør likevel inngå i et større forvaltningsområde tilknyttet bekkeløfta.

Verdivurdering: Lokaliteten har klare naturskogskvaliteter knyttet til gammel granskog, med mye død ved og et interessant arts mangfold, men begrenset areal og noe svak kontinuitet i død ved trekker ned, lokaliteten vurderes som viktig (verdi B).

Forvaltning: Fri utvikling (ingen inngrep) vil være optimalt for å bevare naturverdiene. Det er ikke behov for skjøtsel. Det bør re-etableres buffersoner der det i dag er hogstflater i nord og øst (for å begrense kanteffekter).

Kilder

NGU 2013. Berggrunnskart på nett, Norges Geologiske Undersøkelse.
<http://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>

Bilder fra Sandbekken N for Liaåni (foto Tom H. Hofton)

1.5 Tyrinut

Referansedata

Fylke:	Buskerud	Verdi:	B
Kommune:	Gol	Naturtype:	Gammel barskog
Lokal-ID:	123	Utforming:	Gammel granskog 100, Gammel furuskog 20
Gnr./bnr.:	17/91	Høydelag:	355-515 moh.
UTM (sentral):	32V xxxxx xxxxxx	Bioklima-region:	MB-OC
Areal:	51,8 daa.	Naturbase BN:	-
Dato feltreg.:	18.9.2012	Prosjekt:	Hallingdal naturtyper
Registrant:	Tom H. Hofton	Levert DN/FM:	Nei

Områdebeskrivelse

Innledning: Undersøkt av Tom H. Hofton (BioFokus) 18.9.2012 ifbm. naturtypekartlegging på oppdrag for Gol kommune og Fylkesmannen, via Asplan Viak. I sør er en mindre del av lokaliteten avgrenset som MiS-figur.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger på østsiden av Tyrinut, en markant åsrygg i de lange nordvendte liene sør for Hallingdalselva et stykke vest for Gol, og består av et nordøstvendt, bratt lisodeparti avgrenset mot ungskog/hogstflater i nord og sør, yngre-middelaldrende granskog i nedkant, og selve åsryggen på Tyrinut i vest (med ungskog videre på vestsiden). Berggrunn: ifølge NGU (2013) migmatitt, antatt migmatisert granitt, stedvis breksjert. Bioklima-region: mellomboreal – overgangsseksjon (MB-OC).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lia har granskog og grandominert blandingsskog, med en god del furu, litt osp og sparsomt bjørk og selje i tillegg. En moserik blåbærskogsutforming er vanligst, med bærlyngskog på tørrere steder, og her og der mosaikk med svak og halvrik lågurtskog. Skogen er tett og kompakt gammelskog. Halvgammel gran av middels til nokså små dimensjoner dominerer, men det er også innslag av grovere trær. Også eldre furu og temmelig gammel og grov osp, bjørk og selje inngår. Det er rikelig med læger særlig av gran i tidlige og midlere nedbrytningsstadier

(nesten ingen råtne), og det er også noen ospe- og bjørkelæger og en god del furulæger. Flere eldgamle furustubber med brannspor og også enkelte slike furulæger ble sett, og viser at i hvert fall øvre deler av lia for svært lenge siden har vært mer furudominert og brannpreget skog.

Artsmangfold: Karplantefloraen er ordinær. Knerot vokser i mosemattene. Svært mye dødved gir mye substrat for vedlevende arter, men dårlig kontinuitet gjør at vedsoppmangfoldet bare er moderat artsrikt tatt i betraktning substratmengden. Av signal- og rødlistearter ble påvist: piggbroddsopp (*Asterodon ferruginosus*), rosenkjuke (*Fomitopsis rosea*) (NT), granrustkjuke (*Phellinus ferrugineofuscus*) (vanlig), klengeskjuke (*Skeletocutis brevispora*) (VU) og praktbarksopp (*Veluticeps abietina*). Det er en god del skjeggjav på grana, bl.a. noe sprikeskjegg (*Bryoria nadvornikiana*) (NT), på lauvtrær svakt utviklete lungeneversamfunn med lungenever (*Lobaria pulmonaria*), stiftfjelllav (*Parmeliella triptophylla*) og kystårenever (*Peltigera collina*). Bergene er relativt fattige. Deler av skogen har trolig ganske rik mykorrhizasoppfunga, noe også et funn av den sjeldne mørkfibret vokssopp (*Hygrophorus inocybiformis*) (VU) indikerer, men soppsesongen 2012 var svært dårlig, slik at dette er dårlig dokumentert.

Bruk, tilstand og påvirkning: Gammelskog som ikke er påvirket i nyere tid, men i nord krysser ei større kraftlinje (med trasé som jevnlig ryddes for trær).

Fremmede arter: Ingen påvist.

Del av helhetlig landskap: Lavere deler av liene på sørsiden av Hallingdal er sterkt påvirket av bestandsskogbruket, og gammelskogspartier er få. På øst-sørøstsiden av Tyrinut ligger to B-lokaliteter tett inntil hverandre.

Verdivurdering: Lokaliteten har viktige naturverdier knyttet til gammel gran- og blandingsskog med mye død ved, visse kvaliteter også tilknyttet rikere granskog, og også en interessant skogstruktur og skoghistorie. Gjenværende gammelskogsarealer i lavere, produktive deler av liene på sørsiden av Hallingdal er få og små, og gjenværende restområder har derfor en viktig landskapsøkologisk funksjon. Lokaliteten vurderes som viktig (verdi B).

Forvaltning: Fri utvikling (ingen inngrep) vil være optimalt for å bevare naturverdiene. Det er ikke behov for skjøtsel.

Kilder

NGU 2013. Berggrunnskart på nett, Norges Geologiske Undersøkelse.
<http://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>

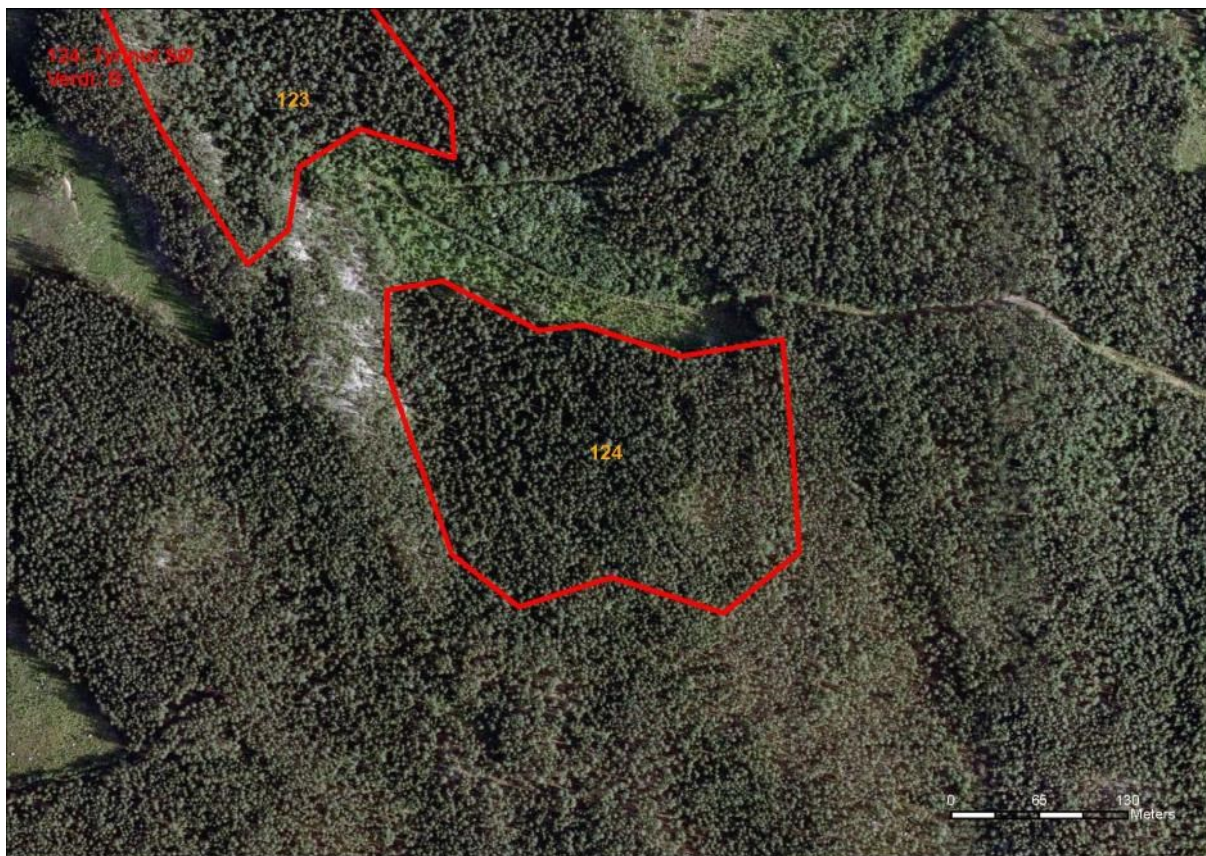
Bilder fra Tyrinut (foto Tom H. Hofton)

1.6 Tyrinut SØ

Referansedata

Fylke:	Buskerud	Verdi:	B
Kommune:	Gol	Naturtype:	Gammel barskog
Lokal-ID:	124	Utforming:	Gammel granskog
Gnr./bnr.:	17/91, 17/191	Høydelag:	470-565 moh.
UTM (sentral):	32V xxxxx xxxxxx	Bioklima-region:	MB-OC
Areal:	53,6 daa.	Naturbase BN:	-
Dato feltreg.:	18.9.2012	Prosjekt:	Hallingdal naturtyper
Registrant:	Tom H. Hofton	Levert DN/FM:	Nei

Områdebeskrivelse

Innledning: Undersøkt av Tom H. Hofton (BioFokus) 18.9.2012 ifbm. naturtypekartlegging på oppdrag for Gol kommune og Fylkesmannen, via Asplan Viak. I nordvest er en mindre del av lokaliteten avgrenset som MiS-figur.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger rett sørøst for Tyrinut, en markant åsrygg i de lange nordvendte liene sør for Hallingdalselva et stykke vest for Gol, og består av et nordvendt, svakt konkavt, relativt bratt lisodeavsnitt, avgrenset mot hogstflate i nedkant/nord, skrinns berglendt furuskog på Tyrinut-ryggen i vest, og mer eller mindre middelaldrende furudominert barblandingsskog mot øst. Oppover lia mot sør er avgrensningen usikker, det kan være at gammelskogen strekker seg videre oppover og at lokaliteten derfor burde utvides. Berggrunn: ifølge NGU (2013) migmatitt, antatt migmatittisert granitt, stedvis breksjert. Bioklima-region: mellomboreal – overgangsseksjon (MB-OC).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lia dekkes av tung og humid granskog, for det meste en moserik blåbærskog, med småbregne-lågurt-skog langs et søkk midt i området. Skogen er relativt tett "gammel kulturskog", svakt sjikta, med

relativt smådimensjonerte trær, men har stått såpass lenge urørt at skogen har gått i sammenbruddsfase og dannet svært mye læger i tidlige og midlere nedbrytningsstadier. I glennene er det begynnende foryngelse av smågran. Det er også sparsomt innslag av levende furu og læger av furu. I øst er det mindre dødved, men her er treslagsvariasjonen noe større med bl.a. innslag av eldre selje og osp.

Artsmangfold: Karplantefloraen er ordinær. Svært mye dødved gir mye substrat for vedlevende arter, men dårlig kontinuitet gjør at vedsoppmangfoldet ikke er spesielt artsrikt (substratmengden tatt i betraktning). Granrustkjuke (*Phellinus ferrugineofuscus*) er vanlig, rosenkjuke (*Fomitopsis rosea*) (NT) er sett på noen få stokker, og klengekjuke (*Skeletocutis brevispora*) (VU) (som er følgeart til granrustkjuke) ble også så vidt sett. Av lav er det ganske mye skjegglav i trærne, bl.a. med mindre menger sprikeskjegg (*Bryoria nadvornikiana*) (NT), på selje og osp finnes lungeneversamfunnet sparsomt utviklet (filthinnelav (*Leptogium saturninum*), lungenever (*Lobaria pulmonaria*), skrubbenever (*L. scrobiculata*), stiftfjelllav (*Parmeliella triptophylla*)).

Bruk, tilstand og påvirkning: Gammelskog som ikke er påvirket i nyere tid.

Fremmede arter: Ingen påvist.

Del av helhetlig landskap: Lavere deler av liene på sørsiden av Hallingdal er sterkt påvirket av bestandsskogbruket, og gammelskogspartier er få. På øst-sørøstsiden av Tyrinut ligger to B-lokaliteter tett inntil hverandre.

Verdivurdering: Lokaliteten har klare naturverdier knyttet til humid, eldre granskog, med usedvanlig mye læger. Gjenværende gammelskogsarealer i lavere, produktive deler av liene på sørsiden av Hallingdal er få og små, og gjenværende restområder har derfor en viktig landskapsøkologisk funksjon. Lokaliteten vurderes som viktig (verdi B).

Forvaltning: Fri utvikling (ingen inngrep) vil være optimalt for å bevare naturverdiene. Det er ikke behov for skjøtsel.

Kilder

NGU 2013. Berggrunnskart på nett, Norges Geologiske Undersøkelse.
<http://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>

Bilder fra Tyrinut SØ (foto Tom H. Hofton)

1.7 Øynestrand SV

Referansedata

Fylke:	Buskerud	Verdi:	B
Kommune:	Gol	Naturtype:	Kalkskog
Lokal-ID:	125	Utforming:	Kalkfuruskog frisk 100, Kalkgranskog 100
Gnr./bnr.:	17/69, 17/238	Høydelag:	290-355 moh.
UTM (sentral):	32V xxxxx xxxxxx	Bioklima-region:	MB/SB-OC
Areal:	49,8 daa.	Naturbase BN:	-
Dato feltreg.:	18.9.2012	Prosjekt:	Hallingdal naturtyper
Registrant:	Tom H. Hofton	Levert DN/FM:	Nei

Områdebeskrivelse

Innledning: Undersøkt av Tom H. Hofton (BioFokus) 18.9.2012 ifbm. naturtypekartlegging på oppdrag for Gol kommune og Fylkesmannen, via Asplan Viak. Området er ikke avgrenset som MiS-figur.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger nederst i den lange nordvendte lia sør for Hallingdalselva, sørvest for Øynestrand, og består av et slakt nordvendt skogparti avgrenset av skogsvei i nedkant, hogstflate i vest, og tørr furuskog i øst. Videre oppover lia (sør) er det strukturmessig liknende skog, men gjennomgående fattigere. Berggrunn: ifølge NGU (2013) migmatitt (antatt migmatisert granitt), men her ligger langtransporterte baserike løsmasser. Bioklima-region: mellomboreal til sørboreal – overgangsseksjon (MB-OC).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lia dekkes av kompakt barblandingsskog med furu og gran. Løsmassene er ganske tjukke, og består av en blanding av finkornet kalkrikt materiale og litt grovere steinete substrat (mosedekt). Vegetasjonen er mosaikk mellom intermediær mose-blåbærskog, grunne forsenkninger med frisk kalkskog (urterik og moserik), og rike fuktige-våte søkk og små kildedrag. Skogen er halvgammel, med trær av moderat alder og dimensjoner, moderat sjiktet, og

med en god del nydannet gadd og læger etter selvtynning. Biologisk gamle trær og død ved i seine nedbrytningsstadier mangler.

Artsmangfold: Karplantefloraen er middels rik, men et godt utvalg rikskogsarter og arter knyttet til rike fuktsig. Furu vintergrønn og knerot er ganske vanlige, påvist er også bl.a. fingerstarr, hengeaks, skogfiol, teiebær, hvitmaure, kranskonvall, hvitbladtistel. Det er potensial for sjeldnere arter. Området har utvilsomt en (meget) rik mykorrhizasoppfunga (kalkskogselementet), inkludert potensial for mange rødlistearter, men soppsesongen 2012 var svært dårlig slik at dette ikke er dokumentert. Naturskogs-arts-mangfoldet (arter knyttet til gamle trær og død ved) er fattig.

Bruk, tilstand og påvirkning: Gammelskog som ikke er påvirket i nyere tid, men noe kanteffekter fra hogstflata i vest. En gammel hestevei går på skrå opp i øvre del.

Fremmede arter: Ingen påvist.

Del av helhetlig landskap: Dette er den ene av tre-fire kjente kalkgran- og kalkfuruskoger i nedre del av liene sør for Gol-Ål (hvor Veltebekken litt lenger øst er den best dokumenterte), men disse ligger spredt og ganske langt fra hverandre, atskilt av store arealer ungskog og hogstflater.

Verdivurdering: Lokaliteten har betydelige naturverdier knyttet til frisk kalkfuruskog og kalkbarblandingsskog, med en utvilsomt rik soppfunga (inkludert rødlistearter). Kalkskogstypen som er representert her er i tillegg sjelden og særpreget. Lokaliteten vurderes foreløpig konservativt som viktig (verdi B), men bedre artsdokumentasjon i en god soppsesong vil kunne føre til oppgradering til A.

Forvaltning: Fri utvikling (ingen inngrep) vil være optimalt for å bevare naturverdiene. Det er ikke behov for skjøtsel.

Kilder

NGU 2013. Berggrunnskart på nett, Norges Geologiske Undersøkelse.
<http://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>

Bilder fra Øynestrand SV (foto Tom H. Hofton)

1.8 Verma-Haugonatten

Referansedata

Fylke:	Buskerud	Verdi:	B
Kommune:	Gol	Naturtype:	Gml barsk 95, Bekkekl 10, Gml lauvsk 5, Gråor-heggesk 5
Lokal-ID:	126	Utforming:	Gmlgran 70, Gmlfuru 40, Bekkekløft, Ospeskog, Liskog/ravine
Gnr./bnr.:	17/31, 17/74, 17/121, 19/1	Høydelag:	320-650 moh.
UTM (sentral):	32V xxxxx xxxxxx	Bioklima-region:	MB/SB-OC
Areal:	144 daa.	Naturbase BN:	-
Dato feltreg.:	17.9.2012	Prosjekt:	Hallingdal naturtyper
Registrant:	Tom H. Hofton	Levert DN/FM:	Nei

Områdebeskrivelse

Innledning: Undersøkt av Tom H. Hofton (BioFokus) 17.9.2012 ifbm. naturtypekartlegging på oppdrag for Gol kommune og Fylkesmannen, via Asplan Viak. En ganske smal sone langs nedre del av Verma, samt et mindre parti på østsiden sør for den gamle plassen/stølen, er avgrenset som MiS-figur.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger langs Verma øst for Haugonatten i de bratte sørvendte skrentene på nordsiden av Hallingdal lengst vest i Gol, og består av skogen langs elva i høydelaget 330-620 moh, samt den bratte til stupbratte østvendte skråningen av Haugonatten. Lokaliteten er avgrenset mot yngre og eldre kulturskog og hogstflater både i nedkant (begge sider av elva) (ung lauvsuksesjon opp til ca 580 moh på østsiden) og innover elvedalen, mot toppen av Haugonatten skrinne berg og knausfuruskog, og mot Finnegardsnatten middelaldrende grandominert skog. Berggrunn: ifølge NGU (2013) migmatitt, antatt migmatisert granitt, stedvis breksjert, men trolig med lokale innslag av rikere berg i disse brattliene. Bioklima-region: mellomboreal til sørboreal – overgangsseksjon (MB/SB-OC).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lisidene dekkes av gran- og barblandingsskog, Verma faller ganske bratt og danner stedvis ei grunn bekkekløft, på noe slakere mark nederst kantet av gråor-heggeskog. Gråor-heggeskogen finnes

nederst, og er en intermediær variant på steinete mark, middelaldrende til relativt ung. Barskogen i liene er dels grandominert, dels barblandingsskog, mindre felt furudominert, med innslag av spredt osp, bjørk og sparsomt selje. En noe tørr bærlyng-barblandingsskog er vanligst, men det er også en del blåbærskog (grandominert) og rikere lågurt-barblandingsskog, med små innslag av småbregneskog i fuktige felt. Sør i lia er det også et parti intermediær lågurt-ospeskog (yngre ospesuksesjon etter hogst). Mye av skogen langs Verma er mer eller mindre grovsteinet, stedvis storsteinet blokkmark. Frisk mose-lågurt-granskog med enkelte relativt grove furu står langs elva i nedre del. Den rikeste skogen finnes i nordøst, på slak sørvesthellende terreng øst for elva, hvor det er urterik, frisk til svakt tørr lågurtgranskog i bakkant av den gamle "Finnegardsnatt-plassen" (gammel beiteskog). Det meste av området har eldre til relativt gammel skog, men strukturer typiske for gammel naturskog (biologisk gamle bartrær, grove læger i seine stadier) mangler. Storparten er mer eller mindre kompakt og godt sluttet skog, sjiktet, bestokket av middelaldrende til halvgamle trær. I brattskrentene er skogen en del opprevet av bergvegger. Dødvedmengde varierer, stedvis ligger til dels mye læger på bakken dannet i nyere tid (begynnende sammenbruddsfase). Det er mest granlæger, men også av furu finnes noe dødved, sparsomt også bjørk og osp. Grov selje inngår. Skogen på østsiden av Verma i øvre del er trolig gammel gjengrodd beiteskog (gamle hustufter, steinmurer, nær inntil beitemark på sørsiden), men er nå sjiktet eldre skog med en del nydannet læger. Videre østover/oppover herfra er det yngre-middelaldrende granskog (utenfor avgrensning).

Artsmangfold: Karplantefloraen er ikke spesielt rikt, og består av et mindre utvalg ganske vanlige arter for intermediær skog i distriktet, men også med innslag av rikskogsarter – som tysbast, teiebær, fingerstarr, hengeaks, olavsstake, grønnekurle, skogsveve, kranskonvall. Bergveggene er stort sett ganske fattige, men små halvrike striper finnes, og i tilknytning til disse og dels også på fattigere berg, er det litt interessant lavflora med fuktighetskrevede arter som hodeskoddellav (*Menegazzia terebrata*) (VU), sprikeskjegg (*Bryoria nadvornikiana*) (NT), randkvistlav (*Hypogymnia vittata*), skrubbenever (*Lobaria scrobiculata*) og grynfiltilav (*Pannaria conoplea*). Epifyttlavfloraen er stort sett fattig, men på gammel selje ble sett lungenever (*Lobaria pulmonaria*), skrubbenever og taiganål (*Chaenotheca laevigata*) (VU). Det er brukbart (men ikke spesielt stort) potensial for mykorrhizasopp (soppsesongen 2012 var svært dårlig, derfor ikke dokumentert). Naturskogs-arts mangfoldet (arter knyttet til gamle trær og død ved) virker fattig.

Bruk, tilstand og påvirkning: I hovedsak gammelskog som ikke er påvirket i nyere tid, men noe kanteffekter fra hogstflatene særlig i nedre del (skogbeltet langs elva ca 50 meter bredt, hogstflater på begge sider). Gamle hustufter og steinmurer på østsiden øverst.

Fremmede arter: Ingen påvist.

Verdivurdering: Her er varierte naturtyper (granskog, furuskog, relativt rik barskog, bekkekløft, gråor-heggeskog, yngre ospesuksesjon med godt utviklingspotensial), og storparten av området er eldre skog med en del nydannet død ved. Skogen mangler imidlertid spesielle/høye kvaliteter både mht. naturskogstilstand og rikhet, og arts mangfoldet er ikke spesielt rikt. Lokaliteten vurderes som viktig (verdi B).

Forvaltning: Fri utvikling (ingen inngrep) vil være optimalt for å bevare naturverdiene. Det er ikke behov for skjøtsel.

Kilder

NGU 2013. Berggrunnskart på nett, Norges Geologiske Undersøkelse. <http://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>

Bilder fra Verma-Haugonatten (foto Tom H. Hofton)

1.9 Finnegardsnatten V

Referansedata

Fylke:	Buskerud	Verdi:	B
Kommune:	Gol	Naturtype:	Gammel lauvskog
Lokal-ID:	127	Utforming:	Ospeskog
Gnr./bnr.:	17/31, 19/1	Høydelag:	535-630 moh.
UTM (sentral):	32V xxxxx xxxxxx	Bioklima-region:	MB-OC
Areal:	27,8 daa.	Naturbase BN:	-
Dato feltreg.:	17.9.2012	Prosjekt:	Hallingdal naturtyper
Registrant:	Tom H. Hofton	Levert DN/FM:	Nei

Områdebeskrivelse

Innledning: Undersøkt av Tom H. Hofton (BioFokus) 17.9.2012 ifbm. naturtypekartlegging på oppdrag for Gol kommune og Fylkesmannen, via Asplan Viak. Ca 1/3 av området er avgrenset som MiS-figur.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger på sørvestsiden av Finnegardsnatten, mot Verma, og består av et sørvendt liparti omkring og øst for en gammel gjengroende støl/husmannsplass, avgrenset av ungskog i nedkant, middelaldrende granskog i nord-nordøst, og naturtypelokaliteten "Verma-Haugonatten" i sør-sørvest. Berggrunn: ifølge NGU (2013) migmatitt, antatt migmatisert granitt, stedvis breksjert, men trolig med lokale innslag av rikere berg i disse brattliene. Bioklima-region: mellomboreal – overgangsseksjon (MB-OC).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lia dekkes av rik blandingsskog (småbregneskog, lågurtskog og mindre innslag høgstaudeskog) med mye osp, en del bjørk og selje, og yngre gran. Dette er et gammelt kulturlandskap som ganske sikkert har vært beiteskog, og det er også små englapper og rydningsrøyser innimellom, men skogen har nå har grodd igjen til sein lauvsuksesjon med oppslag av yngre gran i undersjiktet. Det er mye eldre og temmelig gamle og dels grove osp og noen bjørk og

selje, og også litt død ved av slike trær. På relativt kort sikt vil skogen utvikle seg til en velutviklet gammel lausuksesjon.

Artsmangfold: Svært dårlig undersøkt pga. kveldsmørke under inventeringen. Området vil på litt sikt kunne bli viktig for arter knyttet til gammel og grov, levende og død, osp og bjørk. Trolig er området viktig for fugl (ikke minst hakkespetter og andre hullrugere).

Bruk, tilstand og påvirkning: Gjengroende beiteskog/kulturlandskap, som nå har kommet såpas langt i suksesjonen at det har mer preg av eldre skog/gammelskog.

Fremmede arter: Ingen påvist.

Verdivurdering: Området har fine kvaliteter knyttet til middelaldrende-eldre lausuksesjon med mye osp og en del bjørk, som på relativt kort sikt vil kunne bli velutviklet gammel lausuksesjon, og lokaliteten vurderes som viktig (verdi B).

Forvaltning: Fri utvikling (ingen inngrep) vil være optimalt for å bevare naturverdiene. Det er på kort sikt ikke behov for skjøtsel, men beite kan gjerne foregå. Det bør ikke gjennomføres rydding, hogst eller fjerning av død ved. Imidlertid kan fjerning av unggran med fordel gjennomføres.

Kilder

NGU 2013. Berggrunnskart på nett, Norges Geologiske Undersøkelse.
<http://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>

Bilder fra Finnegardsnatten V (foto Tom H. Hofton)

1.10 Finnegardsnattplassen

Referansedata

Fylke:	Buskerud	Verdi:	C
Kommune:	Gol	Naturtype:	Naturbeitemark
Lokal-ID:	128	Utforming:	-
Gnr./bnr.:	19/1	Høydelag:	575-620 moh.
UTM (sentral):	32V xxxxx xxxxxx	Bioklima-region:	MB-OC
Areal:	4,9 daa.	Naturbase BN:	-
Dato feltreg.:	17.9.2012	Prosjekt:	Hallingdal naturtyper
Registrant:	Tom H. Hofton	Levert DN/FM:	Nei

Områdebeskrivelse

Innledning: Undersøkt av Tom H. Hofton (BioFokus) 17.9.2012 ifbm. naturtypekartlegging på oppdrag for Gol kommune og Fylkesmannen, via Asplan Viak.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger på sørvestsiden av Finnegardsnatten, mot Verma, og består av ei ganske bratt sørvendt naturbeitemark på en gammel støl/husmannsplass, avgrenset av eldre skog på alle kanter (skogen er naturtypelokaliteter). Berggrunn: ifølge NGU (2013) migmatitt, antatt migmatisert granitt, stedvis breksjert, men trolig med lokale innslag av rikere berg i disse brattliene. Bioklima-region: mellomboreal – overgangsseksjon (MB-OC).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturbeitemark med mest intermediær eng, tørrengpartier i øvre del, hovedsakelig friskere eng nedover. Små bergknauser i øvre del. Kanskje har gamle dagers hevd snarere vært slått enn beite, men slått ligger trolig langt tilbake i tid. Noe oppslag av trær og enkelte små einerkratt, og moderat grad av gjengroing (tett/høyt plantedekke stedvis). Middelaldrende til eldre osp i kantene.

Artsmangfold: Floraen har en god del typiske engarter, med den rikeste floraen på tørrengpartiene, som fagerknoppurt, prestekrage, rødknapp, hvitmaure, flekkgrisøre,

engsmelle, stormaure, tårnurt. Det er potensial for interessante beitemarkssopp (ikke undersøkt, soppsesongen 2012 var svært dårlig).

Bruk, tilstand og påvirkning: Naturbeitemark i hevd, moderat gjengrodd, og middels god tilstand (hevden kunne med fordel vært sterkere). Opprinnelig har nok dette trolig heller vært slåttemark enn beitemark.

Fremmede arter: Ingen påvist.

Verdivurdering: Brukbart utviklet naturbeitemark med en del typiske engarter, og potensial for interessante beitemarkssopp, middels tilstand (slått/beitetrykk bør økes for å reversere gjengroingstendensen). Lokaliteten vurderes under noe tvil som lokalt viktig (verdi C).

Forvaltning: Ideelt sett burde området forvaltes som slåttemark, med seinsommerslått, fjerning av plantematerialet, og gjerne etterbeite. Om dette ikke er mulig er også beite et godt alternativ. Oppslag av småbusker og einerkratt bør fjernes, og beitetrykket bør økes noe ifht. dagens nivå. Gjødsling, jordbearbeiding, fysiske inngrep må unngås.

Kilder

NGU 2013. Berggrunnskart på nett, Norges Geologiske Undersøkelse.
<http://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>

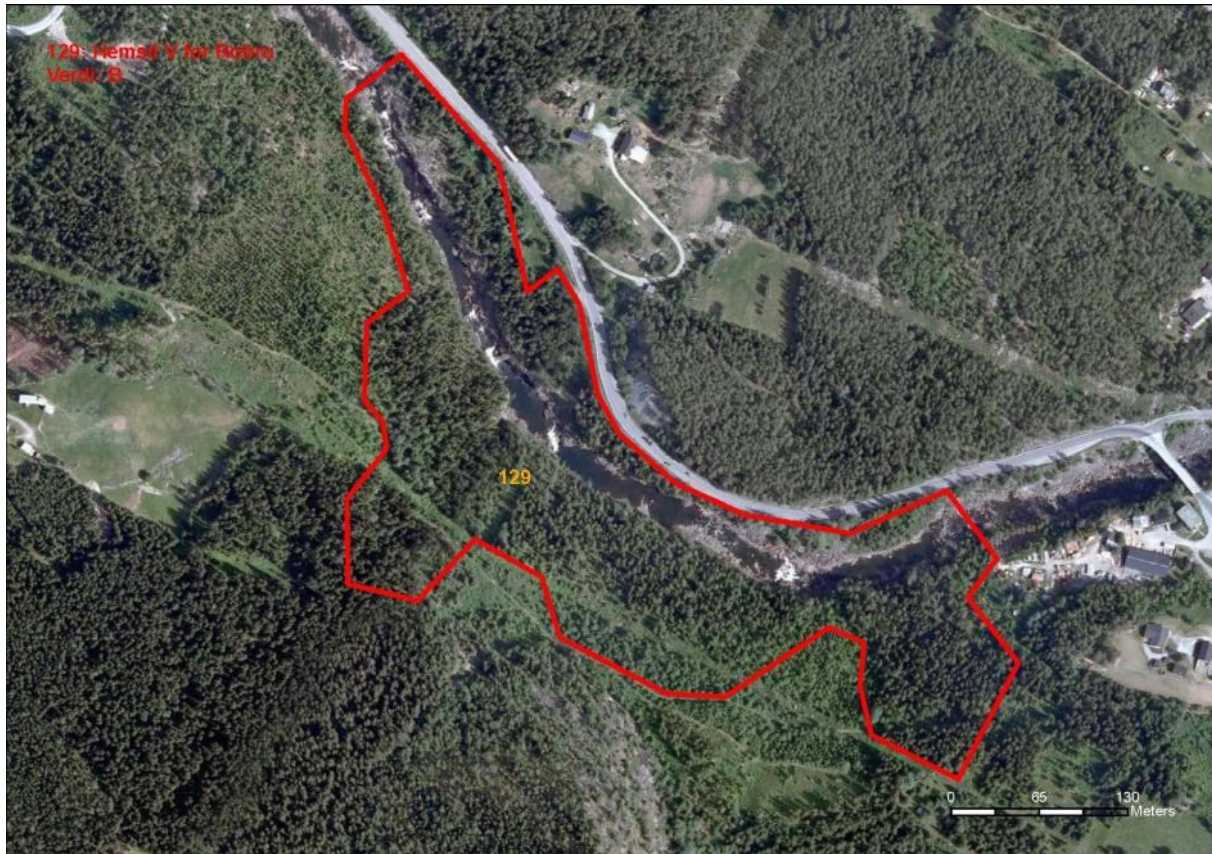
Bilder fra Finnegardnattplassen (foto Tom H. Hofton)

1.11 Hemsil V for Robru

Referansedata

Fylke:	Buskerud	Verdi:	B
Kommune:	Gol	Naturtype:	Bekkekløft
Lokal-ID:	129	Utforming:	Bekkekløft
Gnr./bnr.:	42/2,42/11,45/21,46/32,46/44,46/52,46/53,48/13,48/41	Høydelag:	445-555 moh.
UTM (sentral):	32V xxxxx xxxxxx	Bioklima-region:	MB-OC
Areal:	93,0 daa.	Naturbase BN:	-
Dato feltreg.:	18.9.2012	Prosjekt:	Hallingdal naturtyper
Registrant:	Tom H. Hofton	Levert DN/FM:	Nei

Områdebeskrivelse

Innledning: Undersøkt av Tom H. Hofton (BioFokus) 17.9.2012 ifbm. naturtypekartlegging på oppdrag for Gol kommune og Fylkesmannen, via Asplan Viak. Området er ikke avgrenset som MiS-figur.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger langs Hemsil rett ovenfor/vest for Robru, og består av et parti der elva danner en markert og trang canyon i elvesvingen, nedunder høye nordøstvendte brattskrenter. Lokaliteten er avgrenset mot Rv52 på nordsiden, ungsog/hogstflater i nordvest (åpent) og sør (ungskog med mye bjørk), mot bratt og skinnere skog i vest (hvor det også går en eldre traktorvei). Berggrunn: ifølge NGU (2013) migmatitt, antatt migmatisert granitt, stedvis breksjert. Bioklima-region: mellomboreal – overgangsseksjon (MB-OC).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Elva danner en markert canyon med skarpt avgrenset brekk. Opp fra elva på vestsiden er det nesten utilgjengelig terreng med sterkt opprevete, glissent tresatte bergskrenter og rasmark/blokkmark. I elvesvingen er det brattlendt granskog som står på ustabil, mosedekt blokkmark. Ovenfor brekket er det bratt granskog, men også her en del opprevet av små bergvegger, for det meste i form av en humid blåbærskogsvariant med småbregneskog i noen søkk. Nedenfor elvesvingen og på nordsida er terrenget noe jevnere, med skog helt

nedtil elva. Skogen er kompakt, godt sjiktet, eldre til halvgammel skog, med mest middelaldrende trær, men også med en del temmelig gamle, seinvokste. Dimensjonene er små til moderate. Stedvis har skogen dannet en god del læger i tidlige til midlere nedbrytningsstadier.

Artsmangfold: Karplantefloraen er ordinær. Den fuktige skogen har gode forhold for fuktighetskrevende kryptogamer. Det er rikelig med skjegglav på trærne (mest strylav *Usnea spp.*, men også bl.a. en del sprikeskjegg (*Bryoria nadvornikiana*) (NT)), og på stammen av seinvokste trær granseterlav (*Hypogymnia bitteri*). På berg vokser kort trollskjegg (*Bryoria bicolor*) (NT) og randkvistlav (*Hypogymnia vittata*). I blokkmarksskogen finnes et moderat utviklet element av knappenålslav innunder steinblokkene, med dvergullnål (*Chaenotheca brachypoda*), hvithodenål (*C. gracilentia*) (NT) og *Chaenothecopsis hospitans*, og det er nok et visst potensial for sjeldnere arter i dette elementet i de bratte hengene (vanskelig å undersøke). Rimnål (*Chaenothecopsis viridialba*) (NT) finnes på stammen av eldre trær. Artsmangfoldet på død ved er ganske fattig, men noen naturskogsarter ble påvist: granstokkjuke (*Phellinus chrysoloma*) og granrustkjuke (*P. ferrugineofuscus*) flere steder, samt den sjeldne og sterkt kontinentale sprekkjuka (*Diplomitoporus crustulinus*) (VU).

Bruk, tilstand og påvirkning: Gammelskog som ikke er påvirket i nyere tid, men betydelig kanteffekt i en smal sone mot hogstflater i nordvest (vindfelling). Elva er regulert, noe som har ført til tørrere og mer ustabil lokalklima, og derfor utvilsomt hatt betydelig negativ effekt på naturverdiene.

Fremmede arter: Ingen påvist.

Verdivurdering: Topografisk godt utviklet elvekløft og canyon, med relativt gammel og temmelig fuktig kløfte-granskog, og flere interessante arter. Vegetasjonstypene er fattige og artsamangfoldet ikke spesielt rikt (sammenliknet med det som kan forekomme i slike elvekløfter), dessuten betydelig negativ påvirkning som følge av reguleringen av Hemsil. Lokaliteten vurderes som viktig (verdi B).

Forvaltning: Fri utvikling (ingen inngrep) vil være optimalt for å bevare naturverdiene. Det er ikke behov for skjøtsel. Økt minstevannføring i elva vil være positivt.

Kilder

NGU 2013. Berggrunnskart på nett, Norges Geologiske Undersøkelse.
<http://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>

Bilder fra Hemsil V for Robru (foto Tom H. Hofton)

Sprekkjuke.